

[Bøgholm.]

Stormagter, der har en større Import end et samlet Norden. Der er intet Land, der har en saa høj Udenrigshandel pr. Indbygger, som de nordiske Lande har det. Derfor er det ogsaa givet, at et nordisk Samarbejde netop paa dette Omraade vilde være i Stand til at skabe bedre Vilkaar for Import og Eksport, end det enkelte nordiske Land vilde kunne opnaa dem.

Det er ikke nogen Overdrivelse at sige, at et Norden, der handelspolitisk optræder som en Enhed, derved inden for Handelspolitikken vilde nærme sig en Stormagts Status. Det vilde ogsaa i høj Grad lette Grundlæggelsen af syntetiske Industrier, om man skulde ønske saadanne, hvis der var et saadant økonomisk Samarbejde i Norden. Det samme gælder, naar Talen er om Undersøgelse af Eksportmuligheder paa fjernere Markeder, hvilket maaske kunde tænkes at ske gennem Udsendelse af nordiske Rejsekonsuler.

Jeg tror, at Oprettelsen af et nordisk Frihandelsomraade vilde være i høj Grad ønskeligt; det vilde betyde en Forøgelse af de økonomiske Muligheder, den Dag Varer frit kan gaa fra det ene nordiske Land til det andet. Man kan i saa Henseende henvise til, hvorledes Tysklands økonomiske Stormagtsæra daterer sig fra det Øjeblik, da man blev enig om at skabe det tyske Toldforbund i 1839, eller man kan henvise til de Erfaringer, vi har fra Ottawa-Konferencens Resultater, fra den engelske Imperiepolitik. Naturligvis kan jeg se, at der ved Gennemførelsen af en saadan Politik maa regnes med meget betydelige Vanskeligheder, og noget saadant kan rimeligvis ikke gennemføres paa een Gang; der er Erhvervsgræne, der igennem en saadan økonomisk Politik vilde komme ud i meget store Vanskeligheder. Men man behøver vel heller ikke at gøre det paa een Gang; man kunde meget vel tænke sig, at det blev ordnet saaledes, at Toldsatserne blev sat ned med 25 pCt. om Aaret eller paa lignende Maade, saa vilde man inden for en rimelig Periode naa frem til det Resultat, der maatte staa som det ønskelige.

Et andet Omraade, hvor et nordisk Samarbejde forekommer mig at være af Betydning og at være muligt, er med Hensyn til de nordiske Borgeres Retstilting i det øvrige Norden. Jeg tror, det kunde være muligt at naa frem til en nordisk Statsborgerret. Dette medfører naturligvis en Række overordentlig betydningsfulde og vanskelige juridiske Problemer; og jeg vilde finde det rigtigt og ønske-

ligt, om der til Undersøgelse af dette Spørgsmaal saavel som til Undersøgelse af Mulighederne for et almindeligt økonomisk og handelspolitisk Samarbejde i Norden blev nedsat et Udvalg enten af de nordiske Regeringer eller af det interparlamentariske Udvalg, eventuelt gennem Nordisk Interparlamentarisk Union.

Derefter vil jeg gerne gøre nogle Bemærkninger om det sydslesvigske Spørgsmaal. Jeg tillægger det overordentlig Betydning, at der paa dette Omraade naas en Løsning, der kan samle saa vide Dele af det danske Folk som muligt. Sydslesvig er et dansk Interesseomraade; det kan ikke være os ligegyldigt, hvilke Kaar der gives den sydslesvigske Dansker i hans Arbejde for at værne om og udbygge dansk Kultur. Det kan heller ikke være os ligegyldigt, hvorvidt der umiddelbart Syd for vor Grænse ved Bosættelse af nye tyske Folkegrupper skabes en tysk Bastion, der kan blive Udgangspunkt for en tysk Nationalkamp rettet imod vort Land og føre til Krav om en Grænseflytning mod Nord.

Der skal i denne Sag tages Hensyn baade til den sydslesvigske Befolknings Ret til frit at afgøre sin Skæbne og til Danmarks statslige Interesser. Det forekommer mig at være en dansk Opgave at medvirke til, at Landsdelens Befolkning gennem en fri Afstemning kan forme sin egen Fremtid. Dette maa ikke betyde, at der skabes en Løsning, der ændrer vort Lands Stilling som Nationalstat. Den Ordning, der maa tilstræbes, kan derfor, saaledes som alt nu engang ligger, i første Omgang kun være en foreløbig Ordning. Først naar Forholdene i Europa er faldet noget mere til Ro, og naar et Sindelagsskifte har kunnet trænge igennem, vil det være muligt at naa til en varig Ordning paa dette Omraade. Det, der i første Omgang bør tilstræbes, er en Sikring af dansk national Arbejdsfrihed, saaledes at den endelige Afgørelse kan forberedes uden Tryk af nogen Art. Der maa gives Sydslesvigs Befolkning den Vished, at den kun, hvis den selv ønsker det, vender tilbage til tysk Suverænitet. I Overgangsperioden forekommer det mig at være en rimelig Ordning, om selve Suveræniteten overgik til en international Kommission, saaledes at der foruden de engelske Besættelsesmyndigheder kom Repræsentanter for den danske eller de nordiske Regeringer. Saa længe der ikke er Forskel paa Sydslesvigs og det øvrige Tysklands folkeretlige Status, vil det altid være overmaade vanskeligt at naa til et Resultat. Man har fra Partiet Venstres Side og